

پیشگیری از قلدری در کلاس‌های درس

کتاب‌ها، طرح‌های درسی و فعالیت‌ها

مقطع پیش دبستانی تا کلاس چهارم دبستان

نوشته ملیسا آلن هیت، تینا نیلور دایچس و مری آن پریتز

ترجمه:

دکتر مسلم عباسی

استادیار گروه روانشناسی دانشگاه سلمان فارسی کازرون

سعید پورعبدل

کارشناس ارشد روانشناسی دانشگاه محقق اردبیلی

دکتر محمود برجعلی

استادیار گروه روانشناسی بالینی دانشگاه فوارزمی

سرشناسه : هیت، ملیسا آلن Heath, MelissAllen

عنوان و نام پدیدآور: پیشگیری از قلدری در کلاس های درس. کتاب، مایطرح های درسی و فعالیت ها مقطع پیش دبستانی تا کلاس چهارم دبستان/ نویسنده ملیسا آلن هیت، تینا تیلر دایچس و مری آن پریتز؛ ترجمه مسلم عباسی، سعیدپورعبدل، محمود برجعلی.

مشخصات نشر: اردبیل: محقق اردبیلی، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ۲۶۲ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۴-۰۵۸-۶

عنوان اصلی: classroom bullying prevention, pre-k-4th grade : Children's Books, Lesson Plans, and Activities, 2013

موضوع: زورگویی در مدرسه -- پیشگیری

شناسه افزوده: دایچس، تینا تیلور، ۱۹۶۲ - م.

شناسه افزوده: پریتز، مری آن، ۱۹۵۳ - م.

شناسه افزوده: عباسی، مسلم، ۱۳۶۲-، مترجم

شناسه افزوده: سعیدپورعبدل، ۱۳۶۸-، مترجم

شناسه افزوده: برجعلی، محمود، ۱۳۳۸-، مترجم

رده بندی کنگره: LB۰۱۳۳/م۹ پ۹ ۱۳۹۳

رده بندی دیویی: ۳۷۱/۵۸

شماره کتابشناسی ملی: ۴۳۹۲۷۶۶

نام کتاب: پیشگیری از قلدری در کلاس های درس

ترجمه: دکتر مسلم عباسی، سعیدپورعبدل، دکتر محمود برجعلی

ناشر: محقق اردبیلی

سال و نوبت چاپ: چاپ اول، بهار ۱۳۹۴

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

صحافی: شیران نگار

طراح جلد و صفحه آرا: سعید پورعبدل

بهاء: ۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۴-۰۵۸-۶

ISBN:978- 600- 344- 058- 6

آدرس: اردبیل - سه راه دانش - پاساژ معطری - طبقه فوقانی - پلاک ۸ تلفن ۲۲۴۰۰۸۱

فهرست مطالب

مقدمه مؤلفین

مقدمه مترجمین

فصل اول ۱۳

۱۳ قلدرها، قربانیان و تماشاگران

۱۴ قلدری چیست؟

۱۷ قلدری در کجا روی می دهد؟

۱۸ چگونه قلدری بر دانش آموزان تأثیر می گذارد؟

۲۶ چگونه مدارس می توانند در موارد قلدری دخالت کنند و در برابر آن بایستند؟

۲۷ نفوذ بزرگ ترها

۲۸ نفوذ تماشاگران

فصل دوم ۳۳

۳۳ کتاب خوانی و همراه ساختن دانش آموزان در فرایند کتاب خوانی

۳۴ مراحل کتاب خوانی

۳۸ منطق پشت کتاب خوانی در مدارس

۴۱ انتخاب کتاب برای کتاب خوانی

۴۶ رهنمون هایی برای کتاب خوانی در جمع بچه ها و همراه کردن آنها در بحث ها

۵۲ سازمان دهی کتاب خوانی با تدوین طرح درسی

فصل سوم ۵۵

۵۵ طرح های درسی جهت تقویت پشتیبانی تماشاگر

۶۱ خلاصه کتاب ها

۱۹۳ فصل چهارم

۱۹۳ طرح های درسی جهت افزایش پشتیبانی از دانش آموزان آسیب پذیر

۱۹۴ ناتوانی های آموزشی:

۱۹۵ آسیب پذیرهای دانش آموزان:

۱۹۷ پشتیبانی از دانش آموزان آسیب پذیر با استفاده از کتاب خوانی:

۲۰۱ خلاصه کتاب ها

۲۴۲ پیوست ها

۲۴۲ پیوست الف

۲۴۲ کتاب های پیشنهادی بیشتر در ارتباط با بچه ها

۲۴۴ کتاب های تصویری جهت کمک به بچه ها در درک عواطف

۲۴۵ مقاله هایی درباره کتاب خوانی برای بچه ها

۲۴۶ کتاب های تخصصی

۲۵۰ وب سایت ها

۲۵۳ تصاویر

۲۵۶ پیوست ب

۲۵۸ منابع

آمار و ارقام تکان‌دهنده‌ای در رابطه با قلدری و پیامدهای منفی ناشی از آن گزارش می‌شود. ما به عنوان آموزشگر باید از حیث فردی و گروهی در برابر قلدری موضع بگیریم و نیز دانش آموزان خود را برای رویارویی با آن آماده کنیم. بچه‌های تماشاگر به جای آنکه با رویکردی منفعلانه قلدری را تحمل کنند باید ترغیب شوند فعالانه در برابر قلدری بایستند و از قربانیان قلدری جانب‌داری کنند. زمان آن است که در برابر قلدری، آزار و خشونت در هر زمان و مکانی بایستیم. ما می‌توانیم هم در کلاس درس و هم در جهان تفاوت‌هایی را ایجاد کنیم (هنکین^۱، ۲۰۰۵ ص ص. ۶۴-۶۵).

در راستای کمک به شکل‌گیری این نقش، کتاب حاضر طرح‌ها و فعالیت‌های درسی آماده برای استفاده از آن‌ها را مطرح می‌کند که به پیشگیری از قلدری در کلاس‌های درس دبستان (پیش دبستانی تا سال چهارم دبستان) می‌پردازند. این کتاب روی هم‌رفته ۲۰ طرح درسی را شامل می‌شود: ۱۵ طرح درسی در فصل ۳ و ۵ طرح درسی در فصل ۴. هر طرح درسی بر اساس کتاب‌های تصویری کودکان با مضمون قلدری تنظیم شده است و فعالیت‌هایی را شامل می‌شود که این داستان‌ها را بسط می‌دهند و سبب می‌شوند دانش‌آموزان در گفتگوها پیرامون داستان‌ها فعالانه شرکت کنند و پیام‌های اصلی آن‌ها را در جنبه‌های عملی بکار گیرند. هر طرح درسی آماده‌شده به پایین‌ترین درجه از آمادگی نیازمند است و به عنوان یک راهنمای اساسی جهت کمک به بچه‌ها در شناسایی دیدگاه‌های اصلی و نکته‌های آموزشی نقش ایفا می‌کند.

طرح‌های درسی فراهم شده در این کتاب سبب می‌شوند بچه‌هایی که تماشاگر قلدری هستند بیشتر ترغیب شوند از قربانیان پشتیبانی کنند و همه بچه‌ها را ترغیب می‌کنند این سه گام را سر لوحه کارشان قرار دهند: موضع‌گیری، مداخله و جانب‌داری.

خوانندگان اصلی این کتاب کتاب‌داران مدارس، آموزگاران دبستان و گروه‌هایی هستند که به دانش‌آموزان پیش دبستانی تا کلاس چهارم خدمات ارائه می‌کنند. این خوانندگان هم آموزگاران عمومی و هم آموزگاران تخصصی (مانند آموزگاران و متخصصان در رشته‌های هنر، موسیقی و آموزش‌های ویژه) را در بر می‌گیرند. متخصصان بهداشت روانی مستقر در مدارس شامل مشاوران، روانشناسان و مددکاران اجتماعی مدارس هم می‌توانند از منابع این کتاب جهت آموزش مهارت‌های اجتماعی در کلاس‌های درس و نشست‌های مشاوره در قالب گروه‌های کوچک بهره‌گیرند. اگر چه کتاب‌داران مدارس، آموزگاران و متخصصان بهداشت روانی مستقر در مدارس در قالب حرفه‌های گوناگون دسته‌بندی می‌شوند، ولی برای سادگی کار بر آن‌ها نام آموزشگر می‌گذاریم.

بنا نیست از این کتاب به عنوان تنها راهکار مقابله با قلدری استفاده کنیم. این کتاب و طرح‌های درسی آن با توجه به عوامل پیچیده و مرتبط به هم که به محیط‌های عاری از قلدری می‌انجامند تلاش می‌کند به عنوان یک مکمل، قلدری را کاهش دهد و از بین ببرد. به ویژه، داستان‌های انتخاب‌شده و طرح‌های درسی همراه با آن‌ها با این هدف طراحی شده‌اند که به دانش‌آموزان در درک نیازهای افراد (نیاز به ارزش‌گذاری و احترام) کمک کنند.

در فصل ۱ با عنوان ((قلدرها، قربانیان و تماشاگران)) نگاهی کوتاه به نقش کتاب‌خوانی در کلاس درس خواهیم انداخت. این فصل مقدماتی کوتاه، یک مرور

گذرا پیرامون راهکارهای پیشگیری از قلدری مبتنی بر پژوهش را ارائه می‌کند. در این فصل، به اهمیت تقویت نیروی قلدری ستیزی در تماشاگران به عنوان اکثریت خاموش دانش‌آموزی نیز اشاره می‌کنیم. جهت مواجهه با قلدری، آموزشگران را ترغیب می‌کنیم یک محیط ایمن و صمیمی در کلاس درس با انتظارات رفتاری مشخص را ایجاد کنند.

فصل ۲ با عنوان ((کتاب‌خوانی و همراه ساختن دانش‌آموزان در فرآیند کتاب‌خوانی)) خلاصه‌ای از اجرای کتاب درمانی و دلایل شرکت دانش‌آموزان در چنین فعالیتی را ارائه می‌کند. این فصل خوانندگان را در فرآیند کتاب‌خوانی و بحث پیرامون کتاب‌ها با مضمون قلدری در جمع دانش‌آموزان راهنمایی می‌کند. ما بر اهمیت آغاز مباحث گروهی در حوزه قلدری، دوستی، مهربانی و برطرف سازی تعارض‌ها تاکید می‌ورزیم. به سبب کتاب‌خوانی با دانش‌آموزان، یک زبان مشترک در کلاس درس ایجاد می‌شود که از محیط آموزشی ایمن و صمیمانه پشتیبانی می‌کند. دانش‌آموزان با پیگیری بحث‌های گروهی در فعالیت‌هایی شرکت می‌کنند تا پیام اصلی هر داستان را از نقطه نظر عملی نیز در نظر بگیرند. به موجب انجام فعالیت‌های عملی، یادگیری از روند مستحکم تری برخوردار می‌شود. ما آموزگاران را تشویق می‌کنیم در سر تا سر سال تحصیلی به مثال‌ها و عبارت‌های داستان‌های خوانده شده اشاره کنند و آموزش آن دسته از درس‌هایی را تداوم بخشند که به پشتیبانی تماشاگران و مهارت‌های اجتماعی ضروری قلدری ستیزی می‌پردازند.

فصل ۳ با عنوان ((طرح‌های درسی جهت تقویت پشتیبانی تماشاگر)) بر پایه اطلاعات فصل‌های ۱ و ۲ استوار است. فصل ۳ با ارائه فهرستی از ۱۵ کتاب تصویری با مضمون قلدری آغاز می‌شود. هر کتاب مثال‌هایی را از چگونگی پشتیبانی یا عدم پشتیبانی تماشاگران از قربانیان فراهم می‌کند. به دنبال این فهرست، طرح‌های

درسی را برای هر کتاب تصویری ارائه می‌کنیم. این طرح‌های درسی در جایگاه یک راهنمای اساسی در این حوزه‌ها نقش ایفا می‌کنند: (الف) شناسایی آشکار پیام‌های اصلی و اهداف آموزشی هر کتاب؛ (ب) معرفی ابزارها و موارد مورد نیاز برای انجام فعالیت‌های کلاسی مربوطه، (ج) تعیین پرسش‌ها جهت ترویج بحث‌های گروهی (پیش و پس از کتاب‌خوانی)؛ (د) ارائه فهرستی از کلید واژگان (واژگان تازه) و (ه) ارائه نمای کلی از فعالیت‌ها و به‌کارگیری داستان‌ها در جنبه‌های عملی. برگه‌های فعالیت‌ها که می‌توانید آن‌ها را تکثیر کنید و فعالیت‌های پیشنهادی در هر طرح درسی گنجانده می‌شوند. همچنین، آموزشگران را ترغیب می‌کنیم تا طرح‌های درسی را با نیازهای منحصربه‌فرد دانش‌آموزانشان (مانند توانایی شناختی، بلوغ اجتماعی و عاطفی، فرهنگ، مهارت‌های ارتباطی و علایق فردی) تطبیق دهند.

فصل ۴ با عنوان ((طرح‌های درسی جهت افزایش پشتیبانی از دانش‌آموزان آسیب‌پذیر)) همانند فصل پیشین با فهرستی از کتاب‌های تصویری انتخاب‌شده آغاز می‌شود. هر یک از پنج کتاب انتخابی سپس در یک طرح درسی با فعالیت‌های مربوطه گنجانده می‌شوند. در این فصل، به گونه‌ای ویژه به اهمیت پیشگیری از قلدری در جمعیت‌های خاص تأکید می‌ورزیم. کتاب‌ها و فعالیت‌های فصل ۴ بر مسئولیت مهم پاسداری از کسانی پافشاری می‌کند که نسبت به قلدری آسیب‌پذیرترند. به ویژه، کتاب‌های این فصل بر افرادی با نیازهای ویژه همچون ناتوانی‌های فیزیکی، آموزشی و عاطفی تأکید می‌ورزند. طرح‌های درسی فصل ۴ به آموزشگران کمک می‌کنند تا پشتیبانی بهتر و پاسداری از حقوق افراد با نیازهای ویژه، اهمیت مشارکت همه همکلاسی‌ها و اهمیت رفتار محترمانه و دوستانه را به دانش‌آموزان آموزش دهند.

پیوست الف این کتاب، فهرست زیادی از کتاب‌های تصویری با مضمون قلدری را ارائه می‌کند. آموزشگران به هنگام پیشنهاد کتاب‌ها به پدر و مادرها و بچه‌ها می‌توانند این فهرست را نیز در نظر بگیرند. از این کتاب‌ها می‌توانید در راستای نیازهای بااهمیت بچه‌ها و موقعیت‌های خاص قلدری نیز بهره بگیرید. این پیوست، منابع و ابزارهای آموزشی بیشتری را نیز برای آموزشگران و پدر و مادرها فراهم می‌کند. توضیحاتی در رابطه با هر یک از منابع به طور خلاصه ارائه می‌شود. این منابع همان وبسایت‌هایی هستند که اطلاعات سودمند، نوشتارهای مختصر و کتاب‌های آموزشی را شامل می‌شوند. پیوست ب، مجموعه‌ای از کلید واژگان اشاره‌شده در کتاب‌ها و طرح‌های درسی مربوطه را فهرست می‌کند.

این کتاب به عنوان انزاری برای آموزشگران در راستای ایجاد و تقویت محیط‌های مثبت، مبتنی بر پشتیبانی و مبتنی بر مشارکت همه دانش‌آموزان در کلاس‌های درس، راهکارهای پیشگیرانه، به صرفه و مناسب مدارس را مطرح می‌کند. هدف این کتاب و فرض زیربنایی هر طرح درسی در فصل‌های ۳ و ۴ این است که انرژی مثبت دانش‌آموزان را به سمت محیط‌های مثبتی بر پشتیبانی و قوانین استوار کلاس‌های درس در رابطه با قلدری سوق دهد. این وظیفه بر دوش تماشاگران است که به هنگام مواجهه با قلدری یا آگاهی از آن در برابرش موضع بگیرند، در آن مداخله کنند و از قربانی جانب‌داری نمایند. هر کتاب انتخابی و طرح درسی همراه آن تلاش دارند پشتیبانی را در تماشاگران برانگیزند و همه همکلاسی‌ها را در فعالیت‌های مربوطه درگیر کنند.

ملیسا آلن هیث، تینا تیلور دایچس و مری آن پریتز

در طول چند دهه گذشته حجم وسیعی از علایق پژوهشی، سیاسی و عمومی به رفتارهای قلدری تمرکز داشته اند. اگرچه حداقل میزانی از تعارض و سر به سر هم گذاشتن از جمله رفتارهای معمولی روابط با همسالان به حساب می آید. ولی قلدری و زورگویی نشانگر یک تهدید باثبات به سازگاری روانی - اجتماعی افراد جامعه بوده و پیامدهای جدی روان شناختی، اجتماعی، آموزشی و رفتاری قلدری باعث شده است که تلاشهای علمی زیادی در سطح پیشگیری و مداخله برای این مشکل صورت بگیرد.

رفتار قلدری به عنوان یک حالت عدم تعادل قدرت بین دو فرد تعریف می شود که در آن فرد قوی تر به تکرار و به اشکال مختلف فیزیکی، کلامی یا روان شناختی باعث ایجاد آزار و اذیت و صدمه در فرد ضعیف تر می شود. قلدری دانش آموزان به ویژه در دوره نوجوانی یک مشکل مهم بین المللی است، زیرا هر ساله بیش از ۱۰۰ تا ۶۰۰ میلیون نوجوان در سرتاسر جهان به صورت مستقیم درگیر رفتارهای قلدری می شوند. علاوه بر این قلدری توسط انسان شناسانی که جمع کننده های مدرن شکار را مطالعه می کنند و همچنین مورخانی که فرهنگ های گذشته را بررسی می کنند مورد بررسی قرار گرفته است. در این کتاب سعی ما شناساندن انواع قلدری و روش های حل آنها در بین کودکان و دانش آموزان می باشد.

دکتر مسلم عباسی، سعید پورعبدل، دکتر محمود برجعلی